

N načini spodbujanja sedme kompetence v šoli in izven nje

Vodilni strokovnjak za kompetence Gonzci poudarja, da je *»...že dva tisoč let prevladujoče razmišljanje o učenju kot o procesu, v katerem posameznikov um prihaja do idej, ki postanejo osnova za njegove kompetence... nezadostno«*. To pojmovanje namreč temelji na napačni dihotomiji duha in telesa ter ne upošteva povezanosti učenca z okoljem, v katerem učenje poteka. Nova paradigma učenja pa upošteva čustvene, moralne in fizikalne vidike, pa tudi spoznavne vidike posameznika in vztraja, da edino pravo učenje poteka skozi delovanje, torej kot akcijsko učenje (Gonczi, 2003, str. 119-120). Ideja aktivnega učenca oz. dijaka pa pomeni, da *»...učitelj ni več prenašalec znanj, ki naj si ga učenec zapomni, temveč učencu pomaga pri razvijanju njegovih kompetenc«* (Eurydice, 2002). Sentočnikova pa med teoretskimi izhodišči kompetenčnega pristopa v izobraževanju med drugim navaja, *»na učenca osredinjen učni proces, ki postavlja v središče njegov trud pri razumevanju«*. Pri tem je vloga učitelja da učenca spodbuja, vodi, izziva v razmišljanju, organizira in jih uči organizacije, daje povratne informacije in pripravlja vse druge pogoje za uspešno izvedbo učenja. (Sentočnik, 2012)

Strokovna literatura navaja razne didaktične pristope, ki so uspešni pri razvoju kompetenc nasploh in tudi podjetnosti. Poudarja se praktično usmerjen pristop, ki temelji na aktivnosti študentov. Podjetništvo je pač izkušnja vseživljenjskega učenja in zato je najboljši način za poučevanje kombinacija izkušenj s formalnimi izobraževalnimi aktivnostmi (Timmons, Stevenson, 1985). Pomemben vpliv šole in učiteljev na razvoj podjetniške kompetence je ugotovila avstrijska raziskava iz leta 2001 na vzorcu udeležencev srednješolskega podjetniškega tekmovanja (Frank idr., 2005) Med drugim so ugotovili, da so bili dijaki z zelo močno podjetniško namero oz. podjetniško usmeritvijo pogosteje izpostavljeni metodam teamskega dela in drugim podjetnim metodam učenja.

V naši raziskavi (Damjan, 2011) pa smo povprašali 255 učiteljev strokovnih predmetov na programih SSI in PTI o načinih spodbujanja podjetniških kompetenc v razredu in na šoli. Njihove odgovore smo razdelili v sedem kategorij (konkretni odgovori učiteljev so navedeni prilogi):

1. splošno spodbujanje;
2. spodbujanje s pomočjo navajanja primerov iz prakse in iz lastnih izkušenj;
3. spodbujanje z vajo, analizami, pripravo različnih dokumentov, pisanjem poslovnih načrtov in drugimi oblikami samostojnega dela;
4. spodbujanje z različnimi oblikami skupinskega dela; diskusije, predstavitve, javni nastopi, ustvarjalne vaje in iskanje novih idej;
5. spodbujanje z raznovrstnimi oblikami aktivnega učenja v okviru razreda, sodelovanje učiteljev in dijakov;
6. spodbujanje z raznovrstnimi oblikami aktivnega učenja, ki se odvija tudi izven razreda in šole; predvsem obiski podjetij in sejmov ter drugih dogodkov;
7. poleg uporabe aktivnih oblik učenja v razredu ali izven njega učitelj dijake uvaja tudi v posebne izvenšolske projekte za spodbujanje podjetnosti in ustvarjalnosti.

Glavna ugotovitev raziskave je, da več kot tretjina učiteljev uporablja aktivne oblike učenja, pri katerih se dijaki tudi praktično preizkusijo v iskanju novih idej in rešitev ter tako močno spodbuja ustvarjalnost in podjetnost. Ob tem je značilno, da je v tej tretjini učiteljev več takšnih, ki so tudi sami imeli željo postati podjetnik. (Damjan idr., 2011)

Spodbujanje ustvarjalnosti in podjetnosti med mladimi seveda ni odvisno samo rednih oblik izobraževanja v okviru obveznega kurikula, temveč od širokega spleta šolskih in izven šolskih programov in dejavnosti. Posamezne šole ponujajo številne možnosti za izražanje in spodbujanje ustvarjalnosti ter podjetnosti mladih preko različnih projektov. V okviru šolskega sistema ali izven njega so dostopni različni projekti, ki jih spodbujajo ministrstva oz. njihove agencije in službe, različne organizacije, civilna družba in mediji. Pri pregledu številnih dejavnosti za spodbujanje ustvarjalnosti in podjetnosti med mladimi, ki jih ponujajo na šolah, smo ugotovili, da so med šolami precejšnje razlike v obsegu ponudbe, še bolj pa v njeni realizaciji. (Damjan, 2011). Po mnenju naših sogovornikov na šolah ima na obseg ponudbe zelo velik vpliv vodstvo šole in struktura dijakov, kvaliteta izvedbe dejavnosti pa je odvisna predvsem od zavzetosti učiteljev.

Spodbujanje ustvarjalnosti in podjetnosti med mladimi je v končni fazi odvisno od odnosa do teh dejavnosti v celotni družbi. Pri pregledu različnih virov smo našli več kot dvajset različnih projektov na mednarodni, nacionalni in lokalni ravni, pa tudi prostovoljne pobude za spodbujanje ustvarjalnosti in podjetnosti mladih. Številne so pobude za vključevanje mladih v prostovoljne in druge družbene dejavnosti, da bi jim omogočili večjo vključenost v lokalno skupnost in razvoj ustvarjalnih ter drugih potencialov. Kljub velikemu številu tovrstnih projektov, katerih glavni namen je spodbujanje podjetnosti in ustvarjalnosti med mladimi, pa sklepamo iz odgovorov učiteljev, da zajamejo le manjši del populacije na izbranih šolah. Udeležba dijakov je večja tam, kjer je močnejši interes ravnatelja in učiteljev strokovnih predmetov za sodelovanje oz. spodbujanje dijakov k aktivnemu izobraževanju. (Damjan, 2011).